

Sammanfattning

Projektet VÄGEN har haft som syfte att stärka deltagares egenmakt och underlätta övergången från folkhögskola till vidare studier och arbetsliv, samt bidra till ett mer inkluderande och hållbart arbetsliv.

Projektet har utvecklat metoder, modeller och arbetssätt på tre nivåer: individnivå, verksamhetsnivå och samverkansnivå. Målet har varit att stärka deltagarnas progression genom individuella studie- och etableringsplaner (ISEP), social och personlig utveckling, hälsofrämjande insatser samt ökad kunskap om arbetsmarknad och vidare studier. Parallellt har projektet systematiskt utvecklat det kollegiala lärandet och fördjupat samverkan med externa aktörer.

Nod SYD som utgörs av Malmö folkhögskola, Eslövs folkhögskola och Blekinge folkhögskola har under projekttiden utvecklat, prövat och implementerat arbetssätt som stärkt deltagarnas etablering till vidare studier och arbetsmarknad. Genom ett systematiskt utvecklingsarbete i noden har folkhögskolorna gemensamt byggt strukturer som skapar bättre förutsättningar för unga och vuxna som står utanför arbetsmarknaden att påverka sin livssituation och ta nästa steg.

På individnivå har projektets mest betydelsefulla resultat varit utvecklingen av den individuella studie- och etableringsplanen, från en metod till en sammanhållen modell. ISEP har under projektets gång utvecklats successivt och integrerats i skolornas årshjul. Genom återkommande kartläggning, reflektion och uppföljning har deltagarnas mål, styrkor, stödbehov och progression synliggjorts över tid. ISEP har därmed fungerat som ett nav för arbetet med etablering och som en röd tråd genom utbildningen.

Utöver ISEP har noden utvecklat cirka 150 metoder, varav flertalet implementerats i ordinarie verksamhet. Metoderna spänner över stödinsatser, pedagogiska upplägg, internatarbete, hälsofrämjande insatser och etableringsförberedelser. Genom att systematiskt utvärdera metoder tillsammans med deltagare har utvecklingsarbetet blivit mer träffsäkert och behovsstyrt. Deltagarnas återkoppling har i många fall lett till nya metoder och justeringar av befintliga arbetssätt.

Alumnenkäten som genomfördes sista halvåret visar att en tydlig majoritet av deltagarna upplever positiva stegförflyttningar. Mellan 70–80 % uppger att de blivit mer motiverade att studera eller arbeta, 60–80 % upplever sig mer redo för studier och arbete, och 70–85 % upplever att de fått det stöd de behövde. Resultaten visar variation mellan skolorna, men sammantaget pekar de på att projektets arbetssätt stärkt deltagarnas motivation, planeringsförmåga och egenmakt.

På verksamhetsnivå har projektet bidragit till en mer systematisk och gemensam struktur för pedagogisk utveckling. Arbetet enligt FAMN-modellen och kvalitetshjulet har gett skolorna ett gemensamt språk och en metod för att identifiera behov, pröva lösningar och utvärdera resultat. I två av skolorna har detta arbetssätt etablerats brett i kollegiet, och på den tredje har modellen varit vägledande även om implementeringen varit mer utmanande till följd av organisatoriska förändringar.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

En avgörande framgångsfaktor har varit att delprojektledare getts tid och mandat att driva utvecklingsarbetet tillsammans med kollegiet. Förändringsarbetet har i hög grad initierats underifrån, med pedagogerna som motor, samtidigt som ledningen skapat organisatoriska förutsättningar. Detta har stärkt det kollegiala lärandet, ökat samsynen och skapat en mer gemensam kultur kring metodutveckling. Att samtliga skolor valt att avsätta resurser för liknande funktioner även efter projektets slut visar att arbetssättet upplevs som värdefullt och hållbart.

Projektet har även påverkat internatens roll och vardagslivets betydelse för etablering. Genom strukturerade stödinsatser, deltagarforum och hälsofrämjande aktiviteter har internatet blivit en tydligare del av skolornas pedagogiska arbete. Vardagsnära strukturer har fungerat förebyggande och gett deltagarna möjlighet att träna självständighet, ansvarstagande och socialt samspel.

På samverkansnivå har projektet bidragit till fördjupade och mer strukturerade relationer med externa aktörer. Genom återkommande dialoger, presentationer och gemensamma planeringar har kunskapen om folkhögskolan som skolform ökat hos externa aktörer. I flera fall har detta lett till ökat inflöde av deltagare.

Nodsamarbetet har varit centralt i hela projektet. Regelbundna möten, gemensamma arbetsdagar och erfarenhetsutbyten har möjliggjort snabbare utveckling och gemensamt lärande. Skolorna har inspirerats av varandra, anpassat och vidareutvecklat metoder i sina respektive kontexter. I ett sammanhang där folkhögskolor ofta arbetar relativt självständigt har projektet bidragit till att bryta isolering och skapa en mer gemensam utvecklingskultur.

En viktig lärdom är betydelsen av att avsätta tid för reflektion och utvärdering. Det som initialt upplevdes som tidskrävande har visat sig vara en investering som höjt kvaliteten, tydliggjort syften och stärkt deltagarinflytandet. Att involvera deltagare i utvecklingsarbetet har inte enbart förbättrat metoderna utan också stärkt relationen mellan deltagare och personal.

Sammantaget visar projektet Vägen att ett strukturerat och gemensamt utvecklingsarbete kan påverka såväl individers progression som organisationers arbetssätt och samverkansstrukturer. Projektet har inte enbart resulterat i nya metoder utan i förändrade arbetssätt, stärkt kollegialt lärande och mer hållbara strukturer för etablering. De modeller, samarbeten och roller som etablerats under projektiden kommer att leva vidare efter projektslut och utgör grunden för fortsatt utvecklingsarbete.

Projektresultat på individnivå

Projektets resultat har lett till att de som står utanför arbetsmarknaden har likvärdiga förutsättningar och egenmakt för att påverka sin livssituation.

Långsiktiga Mål

- Att deltagarna har fått ökad anställningsbarhet.
- Att samtliga deltagare har bättre förutsättningar att söka vidare studier på eftergymnasial nivå.

Målbeskrivningar

- Att alla deltagarna har fått en ISEP.
- Att deltagarna upplever att de fått stöd utifrån sina behov samt att de känner tillit, delaktighet och tillhörighet.
- Att tiden på folkhögskola har lett till en ökad kunskap om samhället, livssituationen, utbildningsmöjligheter och arbetsmarknad.
- Att deltagarnas kunskap om hur normer kan styra yrkesval har ökat.
- Att deltagarna upplever att de fått en bättre hälsa, ökad motivation och att de är bättre rustade inför fortsatta studier och/eller arbete.
- Att deltagarna gör välinformerade val och avslutat allmän kurs.

Resultat och Indikatorer

Samtliga skolor har utvecklat, testat och implementerat ISEP på allmän kurs. Även om modellerna har olika lokal utformning bygger de på samma grundprincip: att ISEP är en återkommande process som fokuserar på deltagarnas mål, utveckling, stödbehov och styrkor.

ISEP-relaterade moment är integrerade i verksamheten genom hela läsåret, vilket gör planen levande och relevant över tid. Deltagaren äger planen tillsammans med mentor/lärare, och deltagarens aktiva reflektion och engagemang i sin egen progression är central.

De konkreta ISEP-momenten skiljer sig mellan skolorna och är anpassade till respektive verksamhetsstruktur. Gemensamt är dock ett tydligt fokus på reflektion, dialog och kontinuerlig återkoppling, där lärarna aktivt interagerar med deltagarnas tankar kring mål, utveckling och nästa steg.

Detta bidrar till mer pricksäker utbildning för varje deltagare som i större utsträckning har en egen resa. ISEP har även varit en del av ett stödsystem där individers behov och utmaningar har synliggjorts.

Utöver de stödmomenten som ingår i ISEP så präglas majoriteten av metoder av ett stöd-tänk även om metoderna i huvudsak kan syfta till något annat. Även metoder med direkt stödfokus har arbetats fram.

Skolorna har arbetat fram olika metoder med fokus på vidare studier och arbete som passar in i övrig struktur på skolorna. Det handlar bland annat om studiebesök, föreläsningar och arbetsmarknadskunskap. Även här spelar ISEP en stor roll i att hjälpa deltagarna tänka framåt, planera och agera.

På internatet har flera metoder utvecklats där målet dels är att ge stöd till deltagarna och dels att hjälpa deltagarna öva på att bli självständiga och i längden etablera sig i samhället.

Sammanlagt har noden arbetat fram cirka 150 metoder där flertalet blivit del av ordinarie verksamhet. Metoderna har arbetats fram tillsammans med kollegor och deltagare och deltagarnas feedback har påverkat metodernas utveckling.

I slutet av projektet genomfördes en alumnenkät för att följa upp projektmålen på individnivå. Deltagarna fick skatta i vilken grad de instämde i olika påståenden på en skala 1–10. Svar i intervallet 8–10 tolkades som att deltagaren instämde i hög utsträckning.

På nodnivå visar resultaten att en tydlig majoritet av deltagarna upplever positiva stegförflyttningar:

- 70–80 % uppger att de blivit mer motiverade att studera vidare och/eller arbeta.
- 70–80 % uppger att de hade en tydlig plan för nästa steg efter studierna.
- 60–80 % upplever att de lärt sig sådant som gjort dem mer redo för studier eller arbete.
- 70–85 % uppger att de fått det stöd de behövde under studietiden.
- 70-80% upplever att de hade en plan för vad dem skulle göra efter studierna

Spannet i procent återspeglar variationer mellan skolorna.

Hur har noden arbetat för att nå ovanstående resultat?

Utifrån projektets olika delmål i förändringsteorin har noden utvecklat och testat metoder som dels gjordes på skolorna sedan tidigare men som också saknades. Centralt har varit att utgå från målgruppen och deras behov.

Deltagarna rekryterades från flera klasser på skolorna men olika många i olika klasser. I klasser där en del men inte alla deltagare var Vägen deltagare så utvärderades metoderna oftast av samtliga i klassen. Inledningsvis fanns en oro att deltagarna inte skulle vilja vara med men flertalet gånger har deltagare bett om att få vara med och deltagarnas intresse för att vara delaktiga har lyst igenom under projektet. Majoriteten

av metoder har genomförts på samtliga på allmän kurs även om alla inte varit registrerade i projektet.

Att utvärdera och skapa innehållet tillsammans med deltagarna var en framgångsfaktor även om det inledningsvis kunde upplevas jobbigt att få sitt arbete utvärderat. Att utvärdera metoderna resulterade i att metoderna blev mer träffsäkra men även att nya behov synliggjordes. En central del i utvecklingsarbetet är att metoder resulterade i nya metoder vilket gav riktning och tog tillvara på deltagarnas feedback. Eslöv och Malmö arbetade gemensamt fram metoden avslutande workshop för att tillsammans med deltagarna fånga formativa bildningsögonblick i samband med att deltagarna avslutar allmän kurs. När metoden genomfördes blev det tydligt att det fanns ett behov av att stärka kartläggningen vid terminsstart och en ny metod skapades, i slutändan blev båda metoderna en del av ISEP.

ISEP utvecklades successivt under hela projektperioden och justeringar och tillägg gjordes löpande. Nodsamarbetet spelade en avgörande roll i denna utveckling, då skolorna kontinuerligt utbytte erfarenheter och hjälpte varandra framåt.

Inledningsvis fungerade ISEP mer som en enskild metod kopplad till mentorssamtal och studieplanering. Under projektets gång växte arbetet till en sammanhållen modell bestående av flera metoder, vilka i slutet av projektet paketerades i ett årshjul som nu är implementerat på samtliga skolor.

Gemensamt för skolorna är att ISEP-modellen bygger på tre centrala moment:

1. Kartläggning vid uppstart: Deltagarnas mål, styrkor, utmaningar och eventuella stödbehov synliggörs tidigt. Detta skapar förutsättningar för individanpassning och tydlig riktning men har även haft påverkan på innehållet i undervisningen.
2. Återkommande reflektionsmoment under läsåret: ISEP-relaterade aktiviteter återkommer under läsåret och ger deltagarna möjlighet att följa sin progression, omformulera mål och identifiera hinder och framsteg. Det är även ett tillfälle för deltagarna och mentorerna att tillsammans diskutera deltagarens situation.
3. Avslutande workshop vid läsårets slut: Deltagarna ges möjlighet att reflektera över sin studieresa, synliggöra formativa ögonblick och formulera nästa steg i sin etableringsprocess.

Genom att ISEP-momenten återkommer kontinuerligt skapas en röd tråd genom utbildningen där deltagarens individuella mål, utveckling och etablering hålls levande över tid.

Arbetet med ISEP innebär att samtliga deltagare systematiskt får arbeta med stöd, etableringsfrågor, målsättning, reflektion och självledarskap. På så vis har ISEP fungerat som ett strukturellt verktyg för att stärka egenmakt och beredskap inför vidare studier och arbetsliv.

Avseende stöd har en del metoder tagits fram med fokus på direkt stöd så som närvarogruppen, mentorskap och screeningmetoden. Andra metoder har tagits fram

där stöd i form av anpassning av upplägget byggs in i den pedagogiska verksamheten så att deltagarna ska ha bättre förutsättningar att klara utbildningen. Det kan handla om metoder som gör det lättare för deltagare med diagnoser eller annat modersmål än svenska att ta till sig innehållet. Utvärderingarna har varit avgörande för att veta om metoderna träffat rätt eller behövt justeras. Genomgående har det funnits utvecklingspotential i majoriteten av metoder och modet i att våga utvärdera som sedan övergick i rutin har spelat stor roll. Skolorna har både tagit hjälp av kollegor och deltagare för att hitta riktning i vilka stödbehov som finns och vilka metoder som är relevanta att testa.

Hälsofrämjande metoder har utvecklats och prövats, ofta med deltagarnas egna förslag som utgångspunkt. Aktiviteter kopplade till fysisk och psykisk hälsa har kombinerats med kunskapshöjande inslag. Metoder som rör ekonomi och vardagsstruktur har haft en förebyggande funktion och minskat risken för avhopp, psykisk ohälsa och skuldsättning.

Skolorna har utvecklat olika metoder med fokus på etablering mot arbete så som arbetsmarknadskunskap på schemat där en klass hade en lektion i veckan med fokus på etablering mot arbete, deltagarstyrda studiebesök och att bjuda in gästföreläsare som berättar om sitt yrke. Studieförberedande har skolorna genomfört studiebesök på universitet, genomfört högskoleliknande moment och informerat om olika studievägar. Arbetsmarknadsfokus har upplevts som ett av de mer utmanande områdena då skolorna har en större vana av att arbeta studieförberedande. Projektet och framförallt ISEP har resulterat i ett mer aktivt arbetsmarknadsfokus på samtliga skolor.

Projektresultat på verksamhetsnivå

Projektets resultat har lett till att de som står utanför arbetsmarknaden har likvärdiga förutsättningar och egenmakt för att påverka sin livssituation.

Långsiktiga Mål

- Att medverkande folkhögskolor använder en modell som stärker deltagarnas etablering till vidare studier eller arbetsmarknaden.
- Att medverkande skolor får en bättre och mer inkluderande bildningsmiljö och mötesplats.

Målbeskrivningar

- Att organisering och rutiner har arbetats fram för att utveckla metoder enligt FAMN-modellen.
- Att kompetenshöjande insatser har genomförts.
- Att metoder har arbetats fram systematiskt.
- Att internatets roll har tydliggjorts och utvecklats.
- Att metoder för att stödja deltagarna i deras etablering, till exempel m.h.a. BIP, Jag Vi Världen/reflektionsmetoder mm.
- Att styrgruppen har arbetat strategiskt för att ta hand om projektets resultat.
- Att kollegialt lärande mellan medverkande folkhögskolor har skett.

Resultat och Indikatorer

Arbetet med metodutveckling har bedrivits enligt FAMN-modellen och kvalitetshjulet, vilket gett en gemensam ram för att identifiera behov i verksamheterna, pröva metoder, utvärdera tillsammans med deltagare och personal och implementera sådant som fungerar. FAMN-modellen har även bidraget med ett gemensamt ramverk och språk vilket underlättat kollegial samverkan internt och externt. På två av skolorna har FAMN-modellen etablerats brett i kollegiet och fungerat som en grund för det kollegiala lärandet och för dokumentation av metoder. På den tredje skolan har FAMN-modellen varit vägledande i utvecklingen av metoder, men arbetet med att få dokumentation att bära i hela kollegiet har varit en utvecklingspunkt. En av orsakerna till detta är stor personalomsättning på ledningsnivå vilket påverkat personalgruppen. Som tidigare nämnt har noden arbetat fram cirka 150 metoder där vissa prövat och beprövats enligt modellen medans andra bara testats en gång eftersom resultatet inte blev som tänkt.

Styrgruppen har bidragit till verksamhetsutvecklingen dels genom att tidigt bestämma att samtliga projektledare har projekttid på torsdagar, något som varit avgörande för samverkan inom noden. Samt genom att ge projektledarna mandat och tid att arbeta med lärarlagen lokalt, genom att sprida resultat och driva på arbetet tillsammans med

lärarlagen har projektet varit väl förankrat på skolorna. Under projektet har detta resulterat i etablerade former för intern samverkan och metodutveckling. Arbetet har varit så framgångsrikt och viktigt för skolorna att det dessutom resulterat i att några projektledare kommer få avsatt tid för att fortsätta arbeta som samordnare/verksamhetsutvecklare efter projektet.

Ett centralt resultat är att ISEP har utvecklats till att bli en gemensam struktur som organiserar skolornas arbete över läsåret genom återkommande aktiviteter, reflektion, etableringsfokus och uppföljning. Skolorna har dessutom tagit fram ISEP årshjul vilket säkerställer att arbetet inte är personbundet och att personalen äger dokumentet tillsammans.

Löpande under projektet har noden tagit del av fortbildningsinsatser, bland annat coachande förhållningssätt, kunskap om BIP-faktorer samt föreläsningar om formativa bildningsögonblick. Insatserna har bidragit till ett gemensamt språk och konkreta metoder.

Projektet har också bidragit till verksamhetsutveckling som lever vidare efter projektslut. Exempel är att metoder och arbetssätt integrerats i ordinarie verksamhet (ISEP-årshjul, reflektionsveckor, deltagarmöten/stödplanering, verkstadstid, vägledningsgrupper, internatscreening, internataktiviteter och hälsofrämjande upplägg).

På skolorna med internat har en handfull metoder tagits fram och dokumenterats. Även här har metoderna gått från att vara individuella arbetssätt och insatser till att bli ett skolgemensamt arbetssätt som lever vidare även när personal byts ut.

Arbetet har resulterat i diskussioner om vad personalgrupperna vill göra gemensamt och skapat starkare sammanhållning. Tidigare har det funnits en känsla av att mer arbete sker individuellt och i öar istället för gemensamt.

Hur har noden arbetat för att nå ovanstående resultat?

En avgörande framgångsfaktor på verksamhetsnivå har varit den tidiga och tydliga organiseringen. Rektorerna etablerade tidigt gemensamma arbetsdagar för delprojektledare, och delprojektledarna gavs tid och mandat att driva utvecklingsarbetet på gräsrotsnivå. Noden avsatte dessutom gemensam tid varje vecka för Vägen arbete samt genomförde regelbundna nodmöten och terminsvis fysiska träffar. Projektet integrerades i skolornas interna mötesstrukturer, vilket ökade delaktigheten och gjorde utvecklingsarbetet till en naturlig del av ordinarie verksamhet. FAMN-modellen gav skolorna ett tydligt arbetssätt för att arbeta med metodutveckling på ett systematiskt vis.

Fortbildning

Nodens kompetenshöjande insatser har fungerat som katalysator för diskussion och metodutveckling. Medarbetare från skolorna har deltagit i projektets nationella coachutbildning och spridit innehållet internt. Noden har genomfört en gemensam

fortbildningsdag där all personal fått kunskap om BIP-faktorer, metoder, generationsfrågor och morgondagens arbetsmarknad. Noden har även deltagit i projektets nationella webinarium och utbytt erfarenheter.

Horisontella principer

Arbetet med horisontella principer har utvecklats från att i början vara mer osynligt och passivt till att bli mer synligt, dokumenterat och kopplat till konkreta anpassningar.

Skolorna arbetade genomgående med horisontella principer även innan projektet men hade inte alltid satt ord på det och lyft fram det. Genom att knyta horisontella principer till kvalitetshjul och metodutvärderingar har skolorna tydligare kunnat beskriva hur de arbetar för likvärdighet och tillgänglighet. I praktiken har detta bland annat handlat om tidig kartläggning och anpassning av undervisning och stöd, om att skapa tryggare lärmiljöer, samt om att utveckla stödstrukturer som fångar upp deltagare tidigt.

Pedagogik, Bildning och Stöd

Skolorna har arbetat för att anpassa pedagogiken efter deltagarnas behov och på bästa sätt jobba mot kursmålen på ett sätt som funkar för alla deltagare. På en av skolorna har övergången till tematiskt arbetssätt kombinerat med aktiv reflektion skapat tydligare klasser, tryggare grupper och förbättrade förutsättningar för att som pedagog se varje deltagares behov. Detta har i sin tur möjliggjort snabbare och mer riktade insatser, inte enbart kring ämneskunskaper, utan också kring studieteknik, motivation och socialt sammanhang.

Samtidigt har stödinsatser strukturerats mer systematiskt, exempelvis genom stödgrupper och forum där SYV, kurator och andra stödfunktioner samverkar med undervisande personal. Även specialpedagogiska insatser har förstärkts, vilket bidragit till mer inkluderande undervisning.

Olika pedagogiska upplägg har arbetats fram för att stötta deltagarna i klassrummet, exempelvis genom att lära deltagarna arbeta med illustrationer istället för enbart text för att visa kunskap.

Vardagsliv och internat

Genom samordning av internatpersonal och stödfunktioner har skolorna med internat fått bättre överblick över behov, roller och arbetssätt, vilket lett till metoder för kartläggning, gemenskap och meningsfull fritid.

Exempel på metoder är internatscreening som både gett direkt individuellt stöd och bättre underlag om generella stödbehov, korridorsvisa samarbetsövningar, internatgemensamma aktiviteter och former för vardagsekonomi. I noden har även en deltagarstyrd metod vuxit fram, aktivitetsråd/deltagarforum, som deltagarna håller i helt utan personalen. Förebyggande arbetssätt, som vardagliga samtal med stödpersonal och strukturer för ekonomi/fakturahantering, har hjälpt skolorna att tidigt fånga upp deltagarna.

Hälsa och välbefinnande

Hälsofrämjande metoder har utvecklats och integrerats i verksamheterna, både som valbara kursmoment och som schemabrytande dagar där flera utbildningar på skolorna deltar. Fokus har legat på att skapa praktiska, upplevelsebaserade aktiviteter kopplade till fysisk och psykisk hälsa, gemenskap och tillhörighet. En del metoder har varit deltagarstyrda där deltagarna stått för innehåll och ibland genomförande. Majoriteten av metoderna som syftar till att ge stöd till deltagarna bidrar även med ökad hälsa i form av mindre stress.

Studie- och yrkesförberedelser

ISEP arbetet har varit navet i studie- och yrkesförberedelserna, där deltagarna reflekterar över sina mål och vad som krävs för att komma vidare. För vissa deltagare har det varit svårt att sätta mål men ISEP har bidragit till att deltagarna kontinuerligt reflekterar över framtiden. I grupper med mål om högre studier har riktade insatser utvecklats för att öva på moment som förekommer på universitet, och skapa kontakt med högskole- och universitetsmiljöer. För deltagare med andra målsättningar har insatser och vägledning anpassats genom exempelvis mässor, arbetsmarknadskunskap, studiebesök, praktik- och mikrop praktik i skolans verksamhet. Inom noden har etableringsfokus successivt stärkts så att det blivit ett naturligt inslag i återkommande aktiviteter kopplade till ISEP-årshjul och målaktiviteter.

Individuell studie- och etableringsplan

Skolorna har under projektperioden utvecklat ISEP som en skolgemensam process med tydliga årshjul. Det innebär att ISEP innehåller återkommande moment av kartläggning, reflektion, målsättning och uppföljning som gör planen levande och deltagarnära. Skolorna har också utvecklat ett "grundpaket" av ISEP-aktiviteter, och kompletterande stödstrukturer som gör att personalen kan arbeta mer behovsanpassat. Årshjulen ska revideras av lärarlagen varje år och har nu blivit en del av skolornas arbetssätt.

Arbetet med ISEP modellen var komplext och det tog tid innan skolorna kunde se slutprodukten. Att gå från en ISEP metod till en modell med flera metoder i var bit visade sig. En nyckelfaktor i ISEP arbetet har varit samverkan lokalt, regionalt och nationellt. Många goda idéer och metoder har delats vilket snabbade på processerna lokalt. Årshjulen skapar även en gemensamt överenskommen ryggrad vilket skapar samsyn i arbetslagen och gör det lättare att arbeta framåt tillsammans.

Kollegialt lärande

Kollegialt lärande har skett både internt på skolorna, mellan skolorna i noden och med andra skolor i projektet. Metoder har utvecklats gemensamt, prövats i olika kontexter och vidareutvecklats utifrån utvärderingar. Exempel är gemensamma avslutningsmetoder och reflektionsupplägg som tagits fram utifrån identifierade behov och därefter testats på flera skolor. Noden genomförde ett givande utbyte med nod öst när samtliga projektledare träffades i Malmö för en gemensam dag tillsammans.

Arbetet med att systematiskt utvärdera metoder och diskutera resultatet med kollegor har varit väldigt uppskattat och lärorikt. Delprojektledare har i vissa fall utvärderat kollegors metoder genom intervjuer, vilket upplevts gynnsamt då deltagare kunnat vara mer öppna med någon som inte ansvarat för genomförandet. Till största del har det kollegiala lärandet mellan skolor varit på inspirationsnivå då det ofta varit svårt att genomföra exakt samma metod på flera skolor. Under nodmötena har metoder och idéer diskuterats och utifrån perspektivet har varit oerhört värdefullt.

Projektledarna har ofta agerat motor i det kollegiala lärandet och verksamhetsutvecklingen genom att presentera metoder och starta diskussioner. Det har blivit tydligt att det gör skillnad att någon äger frågan och aktualiserar den i olika sammanhang. Kvalitetshjulet har även bidragit med ett gemensamt språk vilket underlättat kollegialt lärande. Ledningsgrupperna har gett projektledarna utrymme lyfta Vägen på lärarlagsmöten och varit mån om att arbetet ska ta plats på skolorna.

Arbetet med att bepröva metoder har genomgående varit svårt då många skolor är för olika för att rakt av testa varandras metoder. Skolorna har dock blivit väldigt inspirerade av varandra och testat andras metoder med modifikation.

Fördelningen av metoderna är som följande.

Totalt: 153

Prövade: 28

Beprövade: 13

Spridning

Spridning av metoder har skett genom deltagande i projektgemensamma träffar och webinarium, genom delning av metoder inom noden och med andra noder, samt genom att metoder och reportage publicerats i Kunskapsbanken. Nodens arbete har dessutom presenterats på en regional fortbildningsdag där publiken bestod av rektorer, administratörer och ekonomer från alla folkhögskolor i Skåne. Blekinge folkhögskola spred information om Vägen på en lärandefestival på Grimslövs folkhögskola.

Eslöv har genomfört ett webinar med fokus på ISEP och Schoolsoft som finns att se online.

Blekinge hade besök av en folkhögskola och informerade om internatarbetet, vid slutet av besöket fick skolan med sig flera av Blekinges metoder. Något som inte varit möjligt om Blekinge inte dokumenterat i kvalitetshjulet.

Region Blekinge genomförde ett reportage om Vägen 2024 som lades ut på regionens kanaler men som tyvärr inte finns kvar längre.

Utöver spridning om projektet har skolorna spridit information om folkhögskolan som studieform på olika sätt. Som tidigare nämnt har Malmö använt deltagarna som ambassadörer när skolan informerat potentiella deltagare och professionella om

folkhögskolan. Eslöv har arrangerat en folkhögskolemässa där deltagare och professionella besöker skolan som står värd för mässan där många skånska skolor ställer ut.

Projektledare och skolledare har löpande informerat om Vägen i de nätverken de ingår i.

Projektresultat på samverkansnivå

Projektets resultat har lett till att de som står utanför arbetsmarknaden har likvärdiga förutsättningar och egenmakt för att påverka sin livssituation.

Långsiktiga mål

- Att samverkan mellan relevanta aktörer, inom den offentliga, privata och ideella sektorn har stärkts
- Att projektet har utvecklat ett hållbart arbetssätt/metod där samverkande aktörer erbjuder stöd utifrån målgruppens olika behov.

Målbeskrivningar

- Att samverkansprocesser har drivits (nationellt, regionalt och lokalt) och kunskapen har ökat.
- Att insatser tillsammans med samverkande parter har genomförts.
- Att samverkansaktörer har fått bättre vetskap om folkhögskola som skolform och möter deltagarnas behov.

Resultat och Indikatorer

På samverkansnivå har projektet bidragit till en fördjupad och breddad samverkan med kommuner, Arbetsförmedling, KAA-verksamheter, civilsamhällesaktörer, näringsliv, högskolor/universitet samt andra folkhögskolor.

Ett tydligt resultat är att kunskapen om folkhögskolan som skolform och om Vägen projektets arbetssätt har ökat hos externa aktörer. Skolorna har genomfört presentationer, studiebesök, mässor och dialogmöten med organisationer och myndigheter som arbetar med projektets målgrupp. Detta har lett till:

- Fler direkta kontakter och etablerade samarbetskanaler
- Ökat inflöde av deltagare från samverkansparter
- Fördjupad förståelse hos externa aktörer för målgruppens behov och folkhögskolans möjligheter att möta dem

Samverkan har även bidragit till mer träffsäkra övergångar mellan insatser. Exempelvis har utvecklat samarbete med KAA och kommunala aktörer kring UVAS lett till att fler

unga sökt och påbörjat allmän kurs. Inom Blekinge har en stadigvarande och nära samverkan kring SMF utvecklats med kommuner och Arbetsförmedlingen, vilket möjliggjort övergångar från SMF till allmän kurs och särskild kurs.

I vissa fall har samverkan även haft direkt påverkan på deltagarnas etableringsprocess. Genom att deltagare själva medverkat i spridningsinsatser har de både stärkt sin egen självtillit och bidragit till att andra unga fått bättre beslutsunderlag inför val av studieväg. Externa aktörer har samtidigt fått fördjupad förståelse för övergångsproblematik, motivation och behov av stöd i målgruppen.

Nodens referensgrupp har fungerat som en viktig arena för omvärldsanalys, problemformulering och metodutveckling.

Hur har noden arbetat för att nå ovanstående resultat?

Skolorna har identifierat aktörer som arbetar med liknande målgrupper eller som utgör naturliga steg före eller efter studier på folkhögskola. Skolorna har på olika sätt arbetat för att nå ut till aktörerna för att informera både professionella och potentiella deltagare. Det har varit genom studiebesök, kontinuerliga dialogmöten, mässor med mera. Samverkansarbetet har inneburit extra arbete men resultatet visar att det är värt att lägga tid på det.

I Blekinge lyfter Arbetsförmedlingen särskilt fram kontinuerlig dialog, flexibilitet och gemensam planering kring deltagare som avgörande framgångsfaktorer i samarbetet.

”Jag kan säga att det har varit det överlägset bästa samarbetet som jag haft inom SMF-uppdraget, sett till alla folkhögskolorna jag har samarbetat med och under den långa tid (ca 10 år) som jag haft uppdraget”. *Arbetsförmedlare i Blekinge/Kronoberg*

Ett arbetssätt i noden har varit att involvera deltagare i spridningsarbetet. I Malmö har personal tillsammans med deltagare besökt organisationer och berättat om sina erfarenheter av gymnasiet, Komvux och folkhögskola, genom detta har två effekter uppnåtts:

1. Potentiella deltagare har fått mer trovärdig och målgruppsnära information.
2. Medverkande deltagare har stärkt sin egen etableringskompetens, självtillit och framtidsorientering.

Denna form av medskapande spridning har även lett till konkreta övergångar, där flera ungdomar efter presentationer valt att söka och påbörja studier.

Även Eslöv har använt sig av deltagare för att sprida information om skolformen. Under folkhögskolemässan som skolan arrangerar har gamla deltagare berättat om sin tid på skolan. I Blekinge har deltagarnas berättelser använts på mässor för att potentiella deltagare ska få en bättre bild av hur det är att studera på folkhögskolan.

Skolorna har använt befintliga nätverk och deltagit i nya nätverk under projektet. Några exempel är näringslivsfrukostar, garantiförening, lokala och regionala samverkansråd. Det har under projektet blivit tydligt att samverkan ibland tar tid och att det inte går att veta vad resultatet blir. I vissa sammanhang har skolorna fått nöja sig med att sprida

information om skolorna medans andra sammanhang har genererat vidare samverkan. Att ha tid att prioritera och följa upp samverkan ökar chanserna för givande resultat.

En stor del av samverkan där externa aktörer deltagit i undervisningen har skett via privata kontakter eller att enskilda pedagoger chansat och kontaktat intressanta verksamheter. Exempelvis hade Eslöv ett samarbete med Sydsvenskan där deltagarna skrivit reportage tillsammans med journalister. Ett samarbete där deltagarna fick öva på att skriva samtidigt som de fick inblick i journalistyrket.

Näringslivsfrukostar, garantiföreningar, studiebesök och lokala samverkansråd har fungerat som plattformar för dialog om kompetensbehov, arbetsmarknad och målgruppens förutsättningar. På regional nivå har skolorna deltagit i olika folkbildarnätverk vilket bidragit till spridning av ISEP-arbetet och metodutveckling även utanför noden.

Samverkan med kommuner, Arbetsförmedling och Försäkringskassa har stärkts genom återkommande möten, informationsinsatser och gemensamma planeringar kring deltagare. I Blekinge har särskilt SMF-samverkan utvecklats till ett långsiktigt och stabilt samarbete, där flexibilitet, individanpassning och tät dialog varit centralt.

I Malmö har samarbete med KAA lett till ökad förståelse för övergången från kommunala insatser till folkhögskola och utveckling av arbetssätt som underlättar detta steg, särskilt för unga med begränsad skolerfarenhet. Det fördjupade samarbetet är ett resultat av ett förutsättningslöst möte där det visade sig att båda organisationerna gynnades av att fortsätta samverkan.

Referensgruppens betydelse

I nodens referensgrupp har projektets utveckling diskuterats i relation till omvärldens behov, och metoder och idéer har diskuterats med aktörer från olika samhällssektorer. Referensgruppen har bidragit till att stärka kvaliteten i metodutvecklingen samt till ökad samverkan, speciellt mellan KAA och Blekinge folkhögskola. Referensgruppens input kring mikrokompetenser resulterade i metoden mikropraktik. Noden arbetade i första hand med fysiska träffar vilket samtliga uppskattade men några möten fick bokas om till digitala då det var svårt för alla att åka till Eslöv. Till följd av nedskärningar och tjänstledighet förlorade gruppen några medlemmar under projektets gång, i efterhand vore det klokt att starta med en större grupp för att säkra upp vid eventuellt bortfall. Referensgruppens medlemmar önskade inte att gruppen fortsatte ses i samma konstellation med hänvisning till att det finns gott om nätverk redan.

Horisontella principer i samverkan

Genom att arbeta uppsökande, skapa relationer och informera om folkhögskolans arbetssätt har trösklar sänkts för unga som varit oroliga över att ta steget vidare. Samverkan har inte enbart handlat om informationsspridning, utan om att skapa strukturer som underlättar övergångar, speciellt för de med stödbehov. Referensgruppen har bland annat bidragit med kunskap om vilket stöd som finns på universitet för deltagare med NPF, bristyrken och medvetna yrkesval.

Resultat och lärdomar som kommer tillvaratas efter projektslut

Projektet har resulterat i flera metoder, arbetssätt och samverkanspartner som kommer leva vidare oberoende av projektmedel. Skolornas implementeringsplaner som ledning och projektledare tillsammans arbetade fram under hösten -26 har lagt grunden för vidare arbete. Bland annat har ansvar för vissa områden och metoder fördelats från projektledare till annan personal så att det är tydligt vem som ska fortsätta utvecklingen.

Ett centralt resultat är att ISEP-modellerna, med tillhörande årshjul och aktiviteter, nu är implementerade i ordinarie verksamhet. ISEP har blivit det samlande forumet för deltagarens progression, reflektion och planering framåt. Återkommande moment som reflektionsveckor, målaktiviteter och workshops kring omdöme ligger fast i verksamheternas årsstruktur och kommer löpande att följas upp och utvecklas.

En viktig lärdom är värdet av att avsätta tid och mandat för pedagogisk utveckling. På samtliga skolor har beslut fattats om att funktioner som liknar delprojektledarnas roll ska leva vidare. I Malmö och Eslöv kommer två personer som en del i sin tjänst vara verksamhetsutvecklare/samordnare och i Blekinge är det en person. Målet är både att fortsätta driva utvecklingsarbete men även att fortsätta samverka inom noden. I Blekinge fortsätter den nya strukturen för lärarlagsmöten att driva kollegialt lärande och metodutvecklingen.

En annan lärdom är betydelsen av utvärdering tillsammans med deltagarna. Att avsätta tid för att utvärdera både nya och etablerade arbetssätt har visat sig stärka kvaliteten, tydliggöra syften, synliggöra nya behov och skapa ökad samsyn i personalgruppen. Att genomföra utvärderingar tillsammans med deltagare har dessutom stärkt deltagarinflytandet och bidragit till ett mer gemensamt utvecklingsarbete.

Projektet har också visat att långsiktig samverkan kräver relationer, kontinuitet och organisatoriskt stöd. De samarbeten som vuxit fram mellan skolorna i noden, liksom med externa aktörer avses fortsätta även efter projektslut. Rektorerna i noden har uttryckt en gemensam ambition om att fortsätta samverka efter projektet.

Har projektet lett till oväntade resultat?

Projektets påverkan på skolorna har varit över förväntan och de arbetssätt och metoder som skapats under projektet skapar ett tydligt före och efter Vägen. ISEP genomsyrar läsåret och är något som kommer bestå efter projektet och eventuellt skrivas in i stadsbidragsvillkoren. Inledningsvis var det svårt att tro att projektet skulle resultera i så stor strukturell påverkan.

Att samtliga skolor väljer att behålla projektledarliknande uppdrag visar hur givande arbetet har varit och att skolorna väljer att prioritera att fortsätta.

I Malmö hjälpte projektledarna sina kollegor genom att utvärdera kollegornas metoder. Detta fick fler positiva bieffekter än förväntat. När undervisning utvärderades av en extern part inom den egna organisationen tog deltagarna rollen som informanter på stort allvar. Det ökade deras delaktighet i metodutvecklingen och gav samtidigt kollegiet större insyn i varandras arbetssätt. Detta underlättade spridning, prövning och vidareutveckling av metoder.

Att förändringsarbetet drevs underifrån, med mandat från ledningen och med pedagogerna som motor, visade sig vara en avgörande framgångsfaktor. Delprojektledare gavs utrymme att tillsammans med kollegiet systematiskt arbeta med metodutveckling, utvärdering och samverkan. Detta skapade ett tydligare ägarskap för nya arbetssätt och stärkte det kollegiala lärandet. Det upplevdes som både unikt och avgörande att personalen gavs detta mandat. Det innebar också att projektledarna hade frihet att prioritera vilka områden som behövde mest fokus.

Projektets struktur genom projektledare och FAMN modellen har i sig självt varit en metod för kollegialt lärande vilket vi inte väntade oss.

Ett annat oväntat resultat är att dokumenterade och systematiserade arbetssätt har gjort det lättare för nyanställda att komma in i verksamheten. När metoder, årshjul och processer finns nedskrivna och utvärderade blir de också lättare att förstå, förklara och ta ansvar för.

Kvalitetshjulet och framförallt att bjuda in deltagarna att utvärdera har varit mer givande än vi hade kunnat tro. Deltagarna har uttryckt en stor vilja av att vara med i utvecklingen och det har fört deltagarna och skolan ännu närmare varandra.

Sammantaget visar de oväntade resultaten att projektet inte enbart utvecklat metoder utan påverkat organisationskultur, kollegial samverkan och synen på deltagarnas roll i utvecklingsarbetet. Förändringen har i hög grad drivits av pedagogerna själva och stärkts genom nodens gemensamma lärande.

Vill ni lyfta fram några särskilt goda exempel?

1. ISEP som NAV

Utvecklingen av ISEP har varit särskilt framgångsrik och är nu en del av ordinarie verksamhet på samtliga skolor. Innehållet är specifikt anpassat för varje skola och förankrat hos all personal. Genom årshjul säkerställs att ISEP blir en bestående del efter projektet och att nyanställda lättare kan sätta sig in i arbetet. Skolornas ISEP är också ett resultat av samverkan då samtliga skolor utvecklat delar av ISEP tillsammans med andra skolor i och utanför noden.

På individnivå har ISEP resulterat i en mängd positiva effekter och deltagare har i högre grad kunnat beskriva sin egen utveckling och sina mål.

2. Kollegialt lärande och Vägen modellen

Den gemensamma Vägen strukturen och nedsamarbetet har skapat en starkare kollegial kultur. Metoder har utvecklats tillsammans, testats i olika grupper och vidareutvecklats. Under projektet har det blivit tydligt hur otroligt viktigt det är med kollegialt lärande, framförallt mellan skolor. Att kliva utanför den enskilda skolans kultur och arbetssätt ger perspektiv och samtal som gynnar alla inblandade. Projektet har fört skolorna närmare varandra och ett gemensamt lärande istället för att vara enskilda öar.

Vägen modellen i sig är kanske den mest signifikanta metoden i projektet och värd att lyfta som ett särskilt gott exempel. Modellen har gett skolorna verktyg för att arbeta med metodutveckling med både bredd och spets.

Hur många unika deltagare har ingått i projektet?

Antal män:105

Antal kvinnor:124

Totalt:229

Har noden några avvikelser mot plan?

Noden har inga avvikelser mot projektplanen och målen men har sött på strukturella utmaningar som påverkat projektet. I Eslöv slutade en projektledare och en ny behövde introduceras vilket tog tid från utvecklingsarbetet. I Blekinge har flera förändringar skett i ledningsgruppen och skolan har under projektets gång bytt både rektor och biträdande rektor. Skolan har trots detta följt projektplanen men upplever att personalgruppen blev påverkad och därmed fick projektet mindre fokus. Nuvarande rektor och biträdande rektor har varit djupt investerade i projektet och tydligt prioriterat arbetet.

Referensgruppen drabbades av uppsägningar, föräldraledighet och avhopp under projektets gång vilket till viss del påverkade